SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 3. maja 2005*

V združenih zadevah C-387/02, C-391/02 in C-403/02,

katerih predmet so predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, naslovljeni na Sodišče s sklepi Tribunale di Milano (C-387/02 in C-403/02) in Corte d'appello di Lecce (C-391/02) (Italija) z dne 26., 29. in 7. oktobra 2002, ki so na Sodišče prispeli ločeno 28. oktobra, 12. in 8. novembra 2002, v kazenskih postopkih zoper

Silvia Berlusconija (C-387/02),

Sergia Adelchija (C-391/02),

Marcella Dell'Utrija in druge (C-403/02),

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans (poročevalec), A. Rosas in A. Borg Barthet, predsedniki senatov, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, sodnika, N. Colneric, sodnica, S. von Bahr, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus in E. Levits, sodniki,

* Jezik postopka: italijanščina.

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 13. julija 2004,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za S. Berlusconija G. Pecorella in N. Ghedini, odvetnika,

— za S. Adelchija P. Corleto, odvetnik,

— za M. Dell'Utrija G. Roberti in P. Siniscalchi, odvetnika,

— za Procura della Repubblica G. Colombo, G. Giannuzzi, E. Cillo in I. Boccassini, zastopniki,

— za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z O. Fiumarom, avvocato dello Stato,

— za Komisijo Evropskih skupnosti V. Di Bucci in C. Schmidt, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 14. oktobra 2004

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo na razlago Prve direktive Sveta 68/151/EGS z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L 65, str. 8, v nadaljevanju: Prva direktiva družb), zlasti člena 6, Četrte direktive Sveta 78/660/EGS z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, ki temelji na členu 54 (3)(g) Pogodbe (UL L 222, str. 11, v nadaljevanju: Četrta direktiva družb), zlasti člena 2, in Sedme direktive Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe (UL L 193, str. 1, v nadaljevanju: Sedma direktiva družb), zlasti člena 16, in členov 5 Pogodbe EGS (pozneje člen 5 Pogodbe ES, ki je postal člen 10 ES) in 54(3)(g) Pogodbe EGS (pozneje člen 54(3)(g) Pogodbe ES, ki je po spremembi postal člen 44(2)(g) ES).

2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru kazenskih postopkov zoper S. Berlusconija (C-387/02), S. Adelchija (C-391/02) in M. Dell'Utrija in druge (C-403/02) zaradi domnevne kršitve določb glede neresničnih podatkov o družbah (ponarejanje poslovnih knjig), ki jih določa Codice civile (v nadaljevanju: italijanski civilni zakonik).

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

3 Na podlagi člena 54(3)(g) Pogodbe si Svet Evropske unije in Komisija Evropskih skupnosti prizadevata odpraviti omejitve svobode ustanavljanja podjetij s tem, da kolikor je to potrebno, usklajujeta zaščitne ukrepe, ki jih od družb ali podjetij iz drugega odstavka člena 58 Pogodbe EGS (pozneje drugi odstavek člena 58 Pogodbe ES, ki je postal drugi odstavek člena 48 ES) za zaščito interesov družbenikov in tretjih zahtevajo države članice, zato da bi te zaščitne ukrepe izenačili v vsej Skupnosti.

4 Svet je na tej podlagi tako sprejel različne direktive, zlasti naslednje direktive, ki so obravnavane v postopkih v glavni stvari.

5 Prva direktiva družb na podlagi člena 1 velja za kapitalske družbe, v Italiji so to naslednje vrste družb: la società per azioni (delniška družba, v nadaljevanju: SpA), la società in accomandita per azioni (komanditna delniška družba) in la società a responsabilità limitata (družba z omejeno odgovornostjo, v nadaljevanju: Srl).

6 Ta direktiva predvideva tri ukrepe za varovanje tretjih oseb, ki poslujejo s temi družbami, in sicer izdelavo datoteke z določenimi obveznimi informacijami, ki se za vsako družbo vodijo v krajevno pristojnem trgovinskem registru, usklajevanje nacionalnih predpisov v zvezi z veljavnostjo in z možnostjo sklicevanja na obveznosti, sprejete v imenu družbe (vključno za družbe v ustanavljanju) in določitev izčrpnega seznama primerov ničnosti družb.

7 Člen 2 Prve direktive družb določa:

„1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev obveznosti družb, da objavijo najmanj naslednje dokumente in podatke:

[...]

f) bilanco stanja in izkaz uspeha za vsako poslovno leto. Dokument, ki vsebuje bilanco stanja, mora vsebovati podrobne podatke o osebah, ki ga morajo po zakonu potrditi. Vendar pa je obvezna uporaba te določbe pri Gesellschaft mit beschränkter Haftung, société de personnes responsabilité limitée, personenvennootschap met beperkte aansparakelijkheid, société responsabilité limitée in societ a responsabilit limitata v skladu z zakoni Nemčije, Belgije, Francije, Italije ali Luksemburga, kakor je navedeno v členu 1, in pri bestolen naamloze vennootschap v skladu z zakonom Nizozemske, preložena do datuma začetka izvajanja direktive, ki se nanaša na uskladitev vsebine bilance stanja in izkaza uspeha ter na oprostitev obvezne objave navedenih dokumentov, v celoti ali delno, za tiste od teh družb, katerih celotna bilanca stanja je manjša, kakor je določeno v tej direktivi; Svet bo sprejel tako direktivo v dveh letih po sprejetju sedanje direktive;

[...]“

8 Člen 3(1) in (2) te direktive določa:

„1. V vsaki državi članici se odpre datoteka v centralnem registru, trgovinskem registru ali registru družb za vsako registrirano družbo.

2. Vsi dokumenti in podrobni podatki, ki se morajo objaviti v skladu s členom 2, se shranijo v datoteki ali vpišejo v register; predmet vpisa v register se mora v vsakem primeru vpisati v datoteko."

9 Člen 6 navedene direktive določa:

„Države članice predvidijo ustrezne kazni v primerih, če:

— nista objavljeni bilanca stanja in izkaz uspeha, kakor to zahteva člen 2(1)(f),

[...]"

10 Četrta direktiva družb, ki v Italiji velja za iste vrste družb kot Prva direktiva družb in so navedene v točki 5 te sodbe, usklajuje nacionalne določbe glede sestave, vsebine, načrta in objave letnih računovodskih izkazov družb.

11 Člen 2 te direktive določa:

„1. Letni računovodski izkazi obsegajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in pojasnila k računovodskim izkazom. Ti dokumenti so sestavljena celota.

2. Sestavljeni morajo biti jasno in v skladu s to direktivo.

3. Letni računovodski izkazi prikazujejo resnično in pošteno sliko sredstev in obveznosti, finančnega stanja in dobička ali izgube družbe.

4. Kjer uporaba te direktive ne bi zadoščala za prikaz resnične in poštene slike v smislu odstavka 3, je treba predložiti dodatne podatke.

5. Kadar je v izjemnih primerih uporaba določbe te direktive nezdružljiva z obveznostmi, določenimi v odstavku 3, je treba to določbo opustiti, da bi prikazali resnično in pošteno sliko v smislu odstavka 3. Vsako takšno opustitev je treba razkriti v pojasnilih k računovodskim izkazom skupaj z razlago vzrokov zanjo in z ugotovitvijo njenega vpliva na sredstva, obveznosti, finančno stanje in na dobiček ali izgubo. Države članice lahko opredelijo izjemne primere in določijo ustrezna izjemna pravila.

6. Države članice lahko odobrijo ali zahtevajo razkritje drugih podatkov v letnih računovodskih izkazih, pa tudi tistih, ki morajo biti razkriti v skladu s to direktivo."

12 Člen 11 te direktive določa, da lahko države članice dovolijo družbam, ki na dan svoje bilance stanja ne presežejo določenih omejitev glede bilančne vsote, čistih prihodkov od prodaje in povprečnega števila zaposlenih, da sestavijo skrajšano bilanco. Člen 12 iste direktive vsebuje dodatne podrobnosti o tem.

13 Člen 47(1) Četrte direktive družb, ki je v oddelku 10 z naslovom „Objava", določa:

„Pravilno odobreni letni računovodski izkazi in letno poročilo skupaj z mnenjem, ki ga predloži oseba, odgovorna za revidiranje izkazov, se objavijo, kakor je določeno z zakonodajo države članice v skladu s členom 3 Direktive 68/151/EGS.

[...]"

14 Člen 51 Četrte direktive družb, ki je v oddelku 11 z naslovom „Revidiranje", določa:

„1. a) Družbe morajo dati letne računovodske izkaze v revidiranje eni osebi ali več osebam, ki so po nacionalni zakonodaji pooblaščene za revidiranje računovodskih izkazov.

b) Oseba ali osebe, odgovorne za revidiranje računovodskih izkazov, morajo tudi preveriti, ali je letno poročilo v skladu z letnimi računovodskimi izkazi istega poslovnega leta.

2. Države članice lahko družbe, navedene v členu 11, oprostijo obveznosti iz odstavka 1.

Uporablja se člen 12.

3. Kadar je dovoljena izjema iz odstavka 2, države članice v svoje zakonodaje uvedejo ustrezne sankcije za primere, ko letni računovodski izkazi ali letna poročila takšnih družb niso sestavljeni v skladu z zahtevami te direktive."

15 Sedma direktiva družb, ki v Italiji velja za iste vrste družb kot Prva in Četrta direktiva družb ter so navedene v točkah 5 in 10 te sodbe, predpisuje ukrepe za uskladitev nacionalnih določb v zvezi s konsolidiranimi računovodskimi izkazi kapitalskih družb.

16 Člen 16, od (2) do (6), Sedme direktive družb v bistvu vsebuje enake določbe glede konsolidiranih računovodskih izkazov kot člen 2, od (2) do (6), Četrte direktive družb glede letnih računovodskih izkazov, omenjene v točki 11 te sodbe.

17 Člen 38(1), (4) in (6), ki je v oddelku 5 Sedme direktive družb z naslovom „Objava konsolidiranih računovodskih izkazov" določa:

„1. Konsolidirani računovodski izkazi, pravilno potrjeni, in konsolidirano letno poročilo skupaj z mnenjem osebe, odgovorne za revidiranje izkazov, se objavijo za podjetje, ki je sestavilo konsolidirane računovodske izkaze, kakor je predpisano z zakonodajo države, ki velja za to podjetje, v skladu s členom 3 Direktive 68/151/EGS.

[...]

4. Kadar podjetje, ki je sestavljalo konsolidirane računovodske izkaze, ni ustanovljeno kot ena od oblik družb, naštetih v členu 4, in po svojem nacionalnem zakonu ni dolžno objaviti dokumentov iz odstavka 1 tako, kakor je predpisano v členu 3 Direktive 68/151/EGS, jih mora vsaj dati na razpolago javnosti na svojem glavnem sedežu. Vsakomur mora biti na njegovo zahtevo omogočen prepis teh dokumentov. Cena takšnega prepisa ne sme presegati upravnih stroškov. [...]

[...]

6. Države članice predvidijo ustrezne sankcije za neupoštevanje obveznosti v zvezi z objavo, zahtevanih v tem členu."

Nacionalna ureditev

Pravo družb

18 Decreto legislativo [zakonska uredba] št. 61 predsednika Republike z dne 11. aprila 2002 o kazenskih in upravnih kršitvah, ki se nanašajo na gospodarske družbe, je v skladu s členom 11 zakona št. 366 z dne 3. oktobra 2001 (GURI, št. 88 z dne 15. aprila 2002, str. 4, v nadaljevanju: d. lgs. št. 61/2002), ki je začel veljati 16. aprila 2002, naslov XI knjige V italijanskega civilnega zakonika nadomestil z novim naslovom XI „Kazenske določbe glede družb ali skupine družb".

19 Navedeni d. lgs. je bil izdan v okviru reforme italijanskega prava družb, ki je bila izvedena z več zakonskimi uredbami, sprejetimi na podlagi pooblastila, določenega z zakonom št. 366 z dne 3. oktobra 2001 (GURI, št. 234 z dne 8. oktobra 2001).

20 Člen 2621 italijanskega civilnega zakonika z naslovom „Neresnična sporočila in nezakonita razdelitev dobička ali predizplačilo dividend" je v različici, ki je veljala, preden je začel veljati d. lgs. št. 61/2002 (v nadaljevanju: prejšnji člen 2621 italijanskega civilnega zakonika), določal:

„Če dejanje ne pomeni hujše kršitve, se kaznuje z zaporom od enega do petih let in globo v razponu od 1032 EUR do 10.329 EUR:

1. ustanovitelji, ustanovni družbeniki, uprava, generalni direktorji, člani nadzornega sveta in likvidacijski upravitelji, ki v poročilih, bilancah stanja in drugih sporočilih družbe na goljufiv način prikažejo neresnična dejstva v zvezi s ustanovitvijo ali gospodarskim stanjem družbe oziroma ki delno ali v celoti prikrijejo dejstva, povezana s tem stanjem;

[...]"

21 D. lgs. št. 61/2002 je med drugim v člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika vpeljal novi kazenski določbi, ki kaznujeta prikaz neresničnih podatkov o družbi, kršitev je imenovana tudi „ponarejanje poslovnih knjig" (v nadaljevanju, glede na primer: novi člen 2621 italijanskega civilnega zakonika ali nova člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika), ki določata:

„Člen 2621 (Neresnični podatki o družbi)

Če v členu 2622 ni drugače določeno, se uprava, generalni direktorji, člani nadzornega sveta in likvidacijski upravitelji, ki z namenom prevare družbenikov ali

javnosti in pridobitve neupravičenega dobička zase ali za druge, v bilanci stanja, poročilu ali drugih zakonsko določenih sporočilih o družbi, ki so namenjeni družbenikom ali javnosti, prikažejo neresnična dejstva, čeprav so ta predmet presoje, ali izpustijo podatke, katerih objavo določa zakon, o gospodarskem, premoženjskem ali finančnem stanju družbe ali skupine družb, katerih del je, tako da pri naslovnikih povzročijo zmoto glede tega stanja, kaznujejo z zaporom do enega leta in šestih mesecev.

Enako se kaznuje, kadar se podatki nanašajo na sredstva, ki jih družba poseduje ali upravlja za račun tretjih.

Kazen je v vsakem primeru izključena, če neresnični ali izpuščeni podatki ne spreminjajo občutno prikaza gospodarskega, premoženjskega ali finančnega stanja družbe ali skupine družb, katere del je. Prav tako je kazen izključena, kadar neresnični ali izpuščeni podatki povzročijo spremembo dobička ali izgube poslovnega leta pred obdavčitvijo, ki ni višja od 5 %, ali spremembo neto premoženja, ki ne presega 1 %.

V nobenem primeru dejanje ni kaznivo, če predvidevanja, ki so posamezno ocenjena, ne odstopajo za več kot 10 % pravilne ocene.

Člen 2622 (Neresnični podatki o družbi, ki so v škodo družbenikov ali upnikov)

Uprava, generalni direktorji, člani nadzornega sveta in likvidacijski upravitelji, ki z namenom prevare družbenikov ali javnosti in pridobitve neupravičenega dobička zase ali za druge, v bilanci stanja, poročilu ali drugih zakonsko določenih sporočilih

o družbi, ki so namenjeni družbenikom ali javnosti, prikažejo neresnična dejstva, čeprav so ta predmet presoje, ali izpustijo podatke, katerih objavo določa zakon, o gospodarskem, premoženjskem in finančnem stanju družbe ali skupine družb, katerih del je, in tako pri naslovnikih povzročijo zmoto glede tega stanja in povzročijo premoženjsko škodo družbenikom ali upnikom, se na podlagi prijave prizadete osebe kaznujejo z zaporom od šestih mesecev do treh let.

Postopek se uvede tudi na podlagi prijave, kadar je dejanje sestavni del drugega, tudi hujšega, kaznivega dejanja v škodo premoženja oseb, ki niso družbeniki in upniki, razen če so oškodovani Država, druge javne ustanove ali Evropske skupnosti.

V primeru družb, za katere veljajo določbe dela IV, naslova III, poglavja II d. lgs. 58 z dne 24. februarja 1998, se dejanja iz prvega odstavka tega člena kaznujejo z zaporom od enega do štirih let in se kaznivo dejanje lahko preganja po uradni dolžnosti.

Kadar se podatki nanašajo na sredstva, ki jih družba poseduje ali upravlja za račun tretjih, velja ista kazen kot za dejanja iz prvega in tretjega odstavka tega člena.

Kazen je izključena za dejanja iz prvega in tretjega odstavka, če neresnični ali izpuščeni podatki občutno ne spreminjajo prikaza gospodarskega, premoženjskega ali finančnega stanja družbe ali skupine družb, katerih del je. Kazen je v vsakem primeru izključena, kadar neresnični ali izpuščeni podatki povzročijo spremembo dobička ali izgube poslovnega leta pred obdavčitvijo, ki ni višja od 5 %, ali spremembo neto sredstev in obveznosti, ki ne presega 1 %.

V nobenem primeru dejanje ni kaznivo, kadar predvidevanja, ki so posamezno ocenjena, ne odstopajo za več kot 10 % pravilne ocene."

Splošno kazensko pravo

22 Določbe od drugega do četrtega odstavka člena 2 Codice penale (v nadaljevanju: italijanski kazenski zakonik) z naslovom „Časovna veljavnost kazenskih zakonov" določajo:

„Nihče ne sme biti kaznovan za dejanje, ki po poznejšem zakonu ni kaznivo; v primeru obsodbe se kazen preneha izvrševati in prenehajo pravne posledice obsodbe.

Če se zakon, ki je veljal med kršitvijo, in poznejši zakon razlikujeta, se uporabi zakon, katerega določbe so milejše za obdolženca, razen če ni izdana nepreklicna sodba.

Določbe prejšnjih odstavkov se ne uporabljajo za posebne ali začasne zakone."

23 V skladu s členom 39 italijanskega kazenskega zakonika se kršitve v bistvu delijo na kazniva dejanja in prekrške, za kazniva dejanja so v skladu s členom 17 istega zakonika zagrožene določene vrste hujših kazni kot za prekrške.

24 Iz prvega odstavka člena 158 tega zakonika izhaja, da zastaralni roki tečejo od kršitev, in ne od njihovega odkritja.

25 Iz členov 157 in 160 navedenega zakonika med drugim izhaja, da so zastaralni roki za prekrške, kot so ti, ki jih določa novi člen 2621 italijanskega civilnega zakonika, tri leta do največ štirih let in pol in pet let do največ sedmih let in pol za kazniva dejanja po prejšnjem členu 2621 italijanskega civilnega zakonika in za tista iz novega člena 2622 istega zakonika. Člen 160 italijanskega kazenskega zakonika določa maksimalno trajanje zastaralnih rokov ob njihovem pretrganju.

Spori o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

26 Iz predložitvenih sklepov izhaja, da so bile kršitve, ki se obtožencem očitajo v treh zadevnih kazenskih postopkih v postopku v glavni stvari, storjene med veljavo prejšnjega člena 2621 italijanskega civilnega zakonika, tj. pred začetkom veljave d. lgs. št. 61/2002 in novih členov 2621 in 2622 navedenega zakonika.

27 V zadevi C-387/02 je giudice per le indagini preliminari (preiskovalni sodnik) Tribunale di Milano s sklepom z dne 26. novembra 1999 odločil o nadaljevanju postopka zoper S. Berlusconija in zadevo predložil prvemu kazenskemu senatu tega sodišča. Obtožencu se očita, da je med letoma 1986 in 1989 sestavil neresnične podatke v zvezi z letnimi računovodskimi izkazi družbe Fininvest SpA in drugih družb skupine enakega imena kot predsednik te družbe in večinski delničar družb navedene skupine. Ti neresnični podatki naj bi omogočali povečanje skritih rezerv, namenjenih financiranju nekaterih domnevno nezakonitih operacij.

28 Iz predložitvenega sklepa v zadevi C-403/02 izhaja, da so M. Dell'Utri, gospod Luzi in gospod Comincioli obtoženi pred četrtim kazenskim senatom Tribunale di Milano zaradi sestave nepravilnih bilanc stanja do leta 1993.

29 Zadeva C-391/02 se je začela s pritožbo S. Adelchija zoper sodbo Tribunale di Lecce z dne 9. januarja 2001, s katero je bil spoznan za krivega za objavo neresničnih podatkov glede družb La Nuova Adelchi Srl in Calzaturificio Adelchi Srl, v katerih je bil edini direktor. Ta dejanja, storjena v letih 1992 in 1993, se nanašajo na domnevno neresnične carinske postopke izvoza in uvoza in na izdajo domnevno krivih računov teh družb. Ti so neizogibno povzročili, da so se v bilancah stanja navedenih družb navedli višji odhodki od dejanskih in izključno izmišljeni prihodki in posledično promet, ki je odstopal od resničnega prometa.

30 Ker je začel veljati d. lgs. št. 61/2002, so obtoženci v teh treh postopkih menili, da bi bilo zanje treba uporabiti nova člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika.

31 Predložitveni sodišči poudarjata, da bi uporaba teh novih določb lahko preprečila, da bi se dejanja, ki se jih je sprva preganjalo kot kaznivo dejanje iz prejšnjega člena 2621 italijanskega civilnega zakonika, lahko kazensko preganjala, in sicer iz naslednjih razlogov.

32 Prvič, če lahko javno tožilstvo dejanja načeloma preganja po uradni dolžnosti, torej brez prijave, je na podlagi novega člena 2621 italijanskega civilnega zakonika ta

kršitev odslej prekršek, za katerega zato velja maksimalni zastaralni rok štirih let in pol, in ne več kaznivo dejanje z maksimalnim zastaralnim rokom sedmih let in pol, kot je določal prejšnji člen 2621 italijanskega civilnega zakonika. Zato naj bi kršitev, določena v novem členu 2621 italijanskega civilnega zakonika, v postopkih v glavni stvari nedvomno zastarala.

33 Drugič, po mnenju teh sodišč navedena sprememba kvalifikacije kršitve prav tako pomeni, da ni mogoče kazensko preganjati z njo povezanih kršitev, kot so hudodelska združba, kaznivi dejanji pranja denarja ali prikrivanja, ker so ta kazniva dejanja vezana na predhodni obstoj kaznivega dejanja in ne prekrška.

34 Tretjič, če dejanja, ki so sporna v postopkih v glavni stvari, glede na kaznivo dejanje iz novega člena 2622 italijanskega civilnega zakonika, še niso zastarala, na podlagi tega člena brez prijave družbenika ali upnika, ki ocenjujejo, da so oškodovani z neresničnimi podatki, ni mogoče uvesti pregona, ker je vložitev prijave dejansko pogoj, potreben za uvedbo pregona na podlagi te določbe, vsaj kadar so – kot je bilo poudarjeno v zadevnih kazenskih postopkih v glavni stvari – neresnični podatki zadevali družbe, ki ne kotirajo na borzi vrednostnih papirjev.

35 Nazadnje navedeni predložitveni sodišči poudarjata, da bi bil pregon dejanj lahko v nasprotju tudi z omejitvama, ki sta identično določeni v tretjem in četrtem odstavku novega člena 2621 in v petem in šestem odstavku člena 2622 italijanskega civilnega zakonika, ki izključujeta kazen za neresnične podatke s posledicami neznatnega ali minimalnega pomena, in sicer tistih, ki so povzročili le spremembo bodisi bruto dobička ali izgube poslovnega leta, ki je nižja od 5 %, bodisi neto premoženja, ki ne presega 1 %.

36 Upoštevajoč navedene ugotovitve predložitveni sodišči enako kot državno tožilstvo ugotavljata, da se ti postopki nanašajo na vprašanja, ali so sankcije iz novih členov 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika ustrezne ali ne, glede na člen 6 Prve direktive družb, kot ga Sodišče med drugim razlaga v sodbi z dne 4. decembra 1997 v zadevi Daihatsu Deutschland (C-97/96, Recueil, str. I-6843), ali člen 5 Pogodbe, iz katerega v skladu z ustaljeno sodno prakso po sodbi z dne 21. septembra 1989 v zadevi Komisija proti Grčiji (68/88, Recueil, str. 2965, točki 23 in 24) izhaja, da morajo biti sankcije za kršitev določb prava Skupnosti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

37 V teh okoliščinah je Tribunale di Milano v zadevi C-387/02 prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo vprašanja, ki se glede na obrazložitev predložitvenega sklepa lahko razumejo, kot sledi:

1. Ali se člen 6 Prve direktive družb uporablja ne le v primeru neobjave podatkov o družbah, ampak tudi v primeru objave neresničnih podatkov o družbah?

2. Ali je ob kršitvi določb Skupnosti izpolnitev zahteve po učinkoviti, sorazmerni in odvračilni sankciji treba presojati glede na naravo ali vrsto abstraktno predpisane sankcije ali glede na njeno konkretno uporabo ob upoštevanju strukturnih značilnosti pravnega reda, katerega del je to varstvo?

3. Ali načela, ki jih je mogoče razbrati iz Četrte in Sedme direktive družb, nasprotujejo nacionalni zakonodaji, ki določi omejitve, pod katerimi se

nepravilni podatki iz letnih računovodskih izkazov in letnih poročil delniških družb, komanditnih delniških družb in družb z omejeno odgovornostjo ne upoštevajo?

38 V zadevi C-391/02 je Corte d'appello di Lecce prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je glede na obveznost vsake države članice, da sprejme ‚ustrezne sankcije' za kršitve, določene z [Direktivo 68/151 in Direktivo 78/660], ti direktivi in posebej določbe člena 44(2)(g) Pogodbe [...] v povezavi s členi 2(1)(f) in 6 Direktive 68/151 ter 2(2) do (4) Direktive 78/660, dopolnjene z Direktivama 83/349 in 90/605 [...], treba razlagati tako, da te določbe nasprotujejo zakonu države članice, ki s spremembo sistema sankcij, ki je prej veljal za kršitve prava družb glede kršitev obveznosti, predpisanih z namenom varstva načela objave ter poštenosti in resničnosti podatkov o družbah, predpiše sistem sankcij, ki konkretno ne izpolnjuje meril glede učinkovitosti, sorazmernosti in odvračilnosti sankcij, ki ustrezajo temu varstvu?

2. Ali je zgoraj navedeni direktivi in posebej povezane določbe členov 44(2)(g) Pogodbe [...], 2(1)(f) in 6 Direktive 68/151 in 2(2) do (4) Direktive 78/660, dopolnjene z Direktivama 83/349 in 90/605, [...] treba razlagati tako, da ti predpisi nasprotujejo zakonu države članice, ki izključuje uvedbo pregona za kršitve obveznosti objave ter resničnosti in poštenosti podatkov glede določenih aktov, ki jih določa pravo družb (med katerimi sta bilanca stanja in izkaz poslovnega izida), kadar prikaz nepravilne bilance stanja ali drugih lažnih podatkov ali izpustitev podatkov povzročita spremembo gospodarskega dobička

ali izgube poslovnega leta ali neto premoženja družbe, ki ne presega določene odstotkovne omejitve?

3. Ali je zgoraj navedeni direktivi in posebej povezane določbe členov 44(2)(g) Pogodbe [...], 2 (1)(f) in 6 Direktive 68/151 ter 2(2) do (4) Direktive 78/660, dopolnjene z Direktivama 83/349 in 90/605[...], treba razlagati tako, da ti predpisi nasprotujejo zakonu države članice, ki izključuje uvedbo pregona za kršitve obveznosti družb glede objave ter resničnosti in poštenosti podatkov v primeru, če so posredovani podatki, ki so kljub njihovemu namenu prevare družbenikov ali javnosti, da bi se pridobil neupravičen dobiček, posledica predvidevanj, ki se posamezno obravnavana od resničnosti ne razlikuje za več kot znaša določeni prag?

4. Ali je, neodvisno od progresivnih omejitev ali pragov, zgoraj navedeni direktivi in posebej povezane določbe členov 44(2)(g) Pogodbe [...], 2(1)(f) in 6 Direktive 68/151 ter 2(2) do (4) Direktive 78/660, dopolnjene z Direktivama 83/349 in 90/605, [...] treba razlagati tako, da ti predpisi nasprotujejo zakonu države članice, ki izključuje uvedbo pregona kršitve obveznosti družb glede objave ter resničnosti in poštenosti podatkov, kadar neresničnost ali goljufive opustitve in s tem sporočila in podatki, ki ne prikazujejo resničnega premoženjskega, finančnega in gospodarskega stanja družbe, ‚občutno' ne spreminjajo stanja sredstev in obveznosti ali finančnega stanja skupine (čeprav bi nacionalni zakonodajalec moral sam opredeliti pojem ‚občutna sprememba')?

5. Ali je navedeni direktivi in posebej povezane določbe členov 44(2)(g) Pogodbe [...], 2(1)(f) in 6 Direktive 68/151 in 2(2) do (4) Direktive 78/660, dopolnjene z Direktivama 83/349 in 90/605, treba [...] razlagati tako, da ta pravila nasprotujejo zakonu države članice, ki v primeru kršitve navedenih obveznosti objave ter resničnosti in poštenosti podatkov, ki zagotavljajo varovanje interesov ‚družbenikov in tretjih oseb', le družbenikom in upnikom pridržuje pravico zahtevati sankcijo, kar pomeni, da tretje osebe nimajo na voljo splošnega in učinkovitega varstva?

6. Ali je zgoraj navedeni direktivi in posebej povezane določbe členov 44(2)(g) Pogodbe [...], 2(1)(f) in 6 Direktive 68/151 in 2(2) do (4) Direktive 78/660, dopolnjene z Direktivama 83/349 in 90/605, [...] treba razlagati tako, da ti predpisi nasprotujejo zakonu države članice, ki za kršitve obveznosti družb glede objave ter resničnosti in poštenosti podatkov, ki so namenjene varovanju interesov ‚družbenikov in tretjih oseb', predvidevajo posebej diferenciran mehanizem uvedbe kazenskega pregona in diferenciran sistem sankcij, ki možnost uvedbe kazenskega pregona na podlagi prijave z izrekom hujše in učinkovitejše sankcije izključno pridržujeta za kršitve, storjene v škodo družbenikov in upnikov?"

39 V zadevi C-403/02 je Tribunale di Milano prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali se člen 6 Direktive 68/151 [...] sme razumeti tako, da zavezuje države članice, da predpišejo ustrezne sankcije ne le za neobjavo bilance stanja in izkaza poslovnega izida, ampak tudi za ponarejanje teh in drugih obvestil

družbe, namenjenih družbenikom ali javnosti, ali za vsakršen podatek o gospodarskem, premoženjskem in finančnem stanju, ki bi ga družba morala objaviti glede sebe same ali glede skupine, katere del je?

2. Ali je pojem ‚ustreznost' sankcije v skladu s členom 5 Pogodbe EGS treba razumeti tako, da se ta konkretno presodi glede na normativni okvir (tako kazenski kot postopkovni) države članice, in sicer kot ‚učinkovita, resnična in resnično odvračilna' sankcija?

3. Ali so ta merila izpolnjena v primeru povezanih določb novih členov 2621 in 2622 civilnega zakonika, kot je bil spremenjen z d. lgs. št. [61/2002]: zlasti ali se sme opredeliti kot ‚učinkovito odvračilno' in ‚dejansko ustrezno' pravilo iz člena 2621 zgoraj navedenega civilnega zakonika, ki za kazniva dejanja ponarejanje bilanc stanja, ki niso povzročila premoženjske škode ali pa so povzročila škodo, vendar tožbe ni mogoče vložiti brez vložene prijave na podlagi člena 2622 civilnega zakonika, določa kazen prekrška, in sicer kazen zapora osemnajstih mesecev? Ali je primerno, da se za kazniva dejanja iz prvega odstavka člena 2622 civilnega zakonika (in sicer tista, ki so storjena v okviru trgovskih družb, ki ne kotirajo na borzi vrednostnih papirjev) predvidi, da se postopek lahko uvede le na podlagi prijave stranke (to je prijave družbenikov ali upnikov), da bi se tako konkretno zavaroval splošni interes ‚preglednosti' trga družb in s stališča njene morebitne skupnostne razsežnosti?"

40 S sklepom z dne 20. januarja 2003 je predsednik Sodišča, za namen pisnega in ustnega postopka in zaradi izdaje sodbe, združil zadeve C-387/02, C-391/02 in C-403/02.

Vprašanja za predhodno odločanje

Stališča, predložena Sodišču

41 S. Berlusconi in M. Dell'Utri ugovarjata dopustnosti vprašanj za prehodno odločanje, ki so ločeno postavljena v zadevah C-387/02 in C-403/02. Dvome o tem izraža tudi italijanska vlada.

42 Namen postavljenih vprašanj naj bi bil odstopiti od uporabe novih členov 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika, tako da bi se kazenski postopek lahko začel na podlagi prejšnjega člena 2621 italijanskega civilnega zakonika, določbe, ki je občutno manj ugodna za obtožence.

43 Vendar tudi če bi se izkazalo, da sta nova člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika nezdružljiva s Prvo ali Četrto direktivo družb, se obtožencev – brez upoštevne kazenske določbe nacionalnega prava – ne bi smelo preganjati in se jim na podlagi navedenih direktiv naložiti drugačne in strožje sankcije.

44 Iz sodne prakse Sodišča naj bi namreč izhajalo, da direktiva sama po sebi ne more ustvariti obveznosti za posameznika in se zato nanjo kot tako ni mogoče sklicevati proti njemu. Direktiva sama po sebi in neodvisno od notranjega zakona države

članice, sprejetega za njeno izvedbo, prav tako ne bi smela opredeliti ali poostriti kazenske odgovornosti oseb, ki kršijo njene določbe.

45 Odgovor, ki se zahteva od Sodišča, naj ne bi bil zadeven za odločitev v sporih, ki potekajo pred predložitvenima sodiščema, ker v postopkih v glavni stvari v nobenem primeru ni mogoče uporabiti prejšnjega člena 2621 italijanskega civilnega zakonika.

46 Tak izid naj bi preprečevalo načelo retroaktivne uporabe najugodnejšega kazenskega zakona za obtoženca kot temeljne pravice, ki je – tako kot načelo zakonitosti, katerega pomemben vidik je – sestavni del pravnega reda Skupnosti.

47 Nasprotno Komisija navaja, da so vprašanja za predhodno odločanje dopustna.

48 Morebitna uporaba načela zakonitosti naj ne bi vplivala na njihovo dopustnost, če bi iz odgovora Sodišča izhajalo, da sta nova člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika nezdružljiva s pravom Skupnosti, kar bi lahko vodilo k uvedbi pregona na podlagi prejšnjega člena 2621 navedenega zakonika, ki je manj ugoden za obtožence.

49 Pomembno je poudariti, da so se v času, ko so bila ugotovljena dejanja, ki so predmet kazenskih postopkov, uvedenih zoper obtožence v postopkih v glavni stvari, ta dejanja lahko kazensko preganjala, in sicer na podlagi prejšnjega člena 2621 italijanskega civilnega zakonika, in da so bile šele pozneje sprejete nacionalne določbe, ki so ugodnejše za obtožence in katerih združljivost s pravom Skupnosti je v določenih pogledih vendarle vprašljiva, tako da bi nacionalni sodnik, glede na okoliščine primera, lahko odstopil od njihove uporabe.

50 V taki situaciji naj zakonodaja Skupnosti ne bi opredelila ali poostrila kazenske odgovornosti. Šlo naj bi zgolj za ohranitev učinkov nacionalnega zakona, ki je veljal med storitvijo dejanj in je v skladu s pravom Skupnosti, tako da se ne uporabi poznejši zakon, ki je ugodnejši, vendar pa v nasprotju s tem pravom.

51 Načelo primarnosti prava Skupnosti naj bi nasprotovalo uporabi novih nacionalnih določb, ki so ugodnejše za obtoženca, za dejanja, storjena pred njihovo uveljavitvijo, če bi se izkazalo, da te določbe kršitve prava Skupnosti ne kaznujejo ustrezno in so zato nezdružljive s pravom Skupnosti, kot ga razlaga Sodišče.

Presoja Sodišča

52 Predložitveni sodišči s postavljenimi vprašanji v bistvu želita izvedeti, ali sta nova člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika zaradi nekaterih določb, ki jih

vsebujeta, v skladu z zahtevo prava Skupnosti, da morajo biti sankcije za kršitev določb prava Skupnosti ustrezne (glej točko 36 te sodbe).

Zahteva prava Skupnosti, da so sankcije ustrezne

53 Za uvod je treba preučiti, ali zahtevo, da morajo biti sankcije, predvidene za kršitve, ki izhajajo iz ponarejanja poslovnih knjig, kot jih določata nova člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika, ustrezne, predpisuje člen 6 Prve direktive družb oziroma ali izvira iz člena 5 Pogodbe, ki v skladu z ustaljeno sodno prakso, citirano v točki 36 te sodbe, zahteva, da morajo biti sankcije za kršitve določb prava Skupnosti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

54 V tej zvezi je treba ugotoviti, da je namen sankcij za kršitve, ki izhajajo iz ponarejanja poslovnih knjig, kot so sankcije, ki so določene v novih členih 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika, kaznovati hujše kršitve temeljnega načela, katerega spoštovanje je bistveni cilj Četrte direktive družb in ki izhaja iz četrte uvodne izjave in člena 2(3) in (5) te direktive, in sicer da morajo letni računovodski izkazi prikazati resnično in pošteno sliko sredstev in obveznosti, finančnega stanja ter dobička ali izgube družbe (v tem smislu glej sodbo z dne 7. januarja 2003 v zadevi BIAO, C-306/99, Recueil, str. I-1, točka 72 in zgoraj navedena sodna praksa).

55 Ta ugotovitev poleg tega velja tudi za Sedmo direktivo družb, ki ima v členu 16(3) in (5) glede konsolidiranih računovodskih izkazov v bistvu enake določbe, kot so

te, zapisane v členu 2(3) in (5) Četrte direktive družb glede letnih računovodskih izkazov.

56 Glede sistema sankcij iz člena 6 Prve direktive družb samo besedilo te določbe nakazuje, da je ta sistem treba razumeti tako, da ne zajema le primera opustitve vsake objave letnih računovodskih izkazov, temveč zajema tudi primer objave letnih računovodskih izkazov, ki niso bili sestavljeni v skladu s pravili, ki jih določa Četrta direktiva družb v zvezi z vsebino teh računovodskih izkazov.

57 Omenjeni člen 6 se namreč ne omejuje na določitev obveznosti državam članicam, da predpišejo ustrezne sankcije za neobjavo bilance stanja in izkaza poslovnega izida, ampak tako obveznost predvideva tudi za primer, če ti dokumenti niso objavljeni na način, določen v členu 2(1)(f) Prve direktive družb. Ta zadnja določba se torej izrecno sklicuje na usklajevanje, ki ga predvidevajo predpisi glede vsebine računovodskih izkazov in ki je bilo izvedeno s Četrto direktivo družb.

58 Iz sistematike Četrte direktive družb, ki za iste vrste družb dopolnjuje obveznosti, določene v Prvi direktivi družb, in glede na to, da v tej direktivi ni splošnih pravil glede sankcij, izhaja, da je zakonodajalec Skupnosti – če ne upoštevamo primerov, ki so zajeti s posebno izjemo v členu 51(3) Četrte direktive družb – dejansko nameraval s sistemom sankcij iz člena 6 Prve direktive družb zajeti kršitve obveznosti, vsebovane v Četrti direktivi družb, in zlasti objavo letnih računovodskih izkazov, katerih vsebina je v skladu z določenimi predpisi v tej zvezi.

59 Nasprotno pa Sedma direktiva družb določa tako splošno pravilo v členu 38(6). Ne more biti sporno, da le-to zajema tudi objavo konsolidiranih računovodskih izkazov, ki niso bili sestavljeni v skladu s pravili, določenimi v tej isti direktivi.

60 To vsebinsko razliko med Četrto in Sedmo direktivo družb pojasnjuje dejstvo, da se člen 2(1)(f) Prve direktive družb nikakor ne sklicuje na konsolidirane računovodske izkaze. Tako ni mogoče šteti, da se člen 6 te direktive uporablja v primeru neizpolnitve obveznosti glede konsolidiranih računovodskih izkazov.

61 Razlago navedenega člena 6 v smislu, da zajema tudi neobjavo letnih računovodskih izkazov, ki so sestavljeni v skladu s pravili, določenimi glede vsebine le-teh, poleg tega potrjujejo sobesedilo in cilji predmetnih direktiv.

62 Kot je generalna pravobranilka poudarila v točkah od 72 do 75 sklepnih predlogov, je v tej zvezi zlasti treba upoštevati bistveno vlogo objave letnih računovodskih izkazov kapitalskih družb in, *a fortiori,* letnih računovodskih izkazov, ki so sestavljeni v skladu z usklajenimi predpisi glede njihove vsebine, glede na varovanje interesov tretjih oseb, cilja, ki je jasno zapisan v preambulah, tako Prve kot Četrte direktive družb.

63 Iz tega sledi, da zahtevo po ustreznosti sankcij, kot so te, predpisane v novih členih 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika za kršitve, ki izvirajo iz ponarejanja poslovnih knjig, določa člen 6 Prve direktive družb.

64 Kljub temu ostane dejstvo, da se lahko, da se razjasni obseg zahteve po ustreznosti sankcij, določenih v navedenem členu 6, koristno upošteva ustaljena sodna praksa Sodišča glede člena 5 Pogodbe, iz katerega izhaja enaka zahteva.

65 V skladu s to sodno prakso morajo države članice, čeprav jim je pridržana izbira sankcij, predvsem zagotoviti, da bodo kršitve prava Skupnosti kaznovane pod vsebinskimi in postopkovnimi pogoji, ki so podobni tistim, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnega prava, ki so podobne narave ali teže, pri čemer morajo biti sankcije v vsakem primeru učinkovite, sorazmerne in odvračilne (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Grčiji, točki 23 in 24; sodbe z dne 10. julija 1990 v zadevi Hansen, C-326/88, Recueil, str. I-2911, točka 17; z dne 30. septembra 2003 v zadevi Inspire Art, C-167/01, Recueil, str. I-10155, točka 62, in z dne 15. januarja 2004 v zadevi Penycoed, C-230/01, Recueil, str. I-937, točka 36 in navedena sodna praksa).

Načelo retroaktivne uporabe milejše kazni

66 Brez upoštevanja uporabljivosti člena 6 Prve direktive družb za neobjavo letnih računovodskih izkazov je treba opozoriti, da bi se v skladu s členom 2 italijanskega kazenskega zakonika, ki določa načelo retroaktivne uporabe milejše kazni, morala uporabiti nova člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika, čeprav sta začela veljati šele po tem, ko so bila storjena dejanja, ki se preganjajo v postopkih v glavni stvari.

67 V tej zvezi je treba opozoriti, da so temeljne pravice v skladu z ustaljeno sodno prakso sestavni del splošnih pravnih načel, katerih spoštovanje zagotavlja Sodišče. V ta namen so Sodišču vodilo skupne ustavne tradicije držav članic in napotki mednarodnih instrumentov za varstvo človekovih pravic, pri katerih so države članice sodelovale ali k njim pristopile (glej zlasti sodbo z dne 12. junija 2003 v zadevi Schmidberger, C-112/00, Recueil, str. I-5659, točka 71 in navedena sodna praksa, ter sodbo z dne 10. julija 2003 v zadevi Booker Aquaculture in Hydro Seafood, C-20/00 in C-64/00, Recueil, str. I-7411, točka 65 in navedena sodna praksa).

68 Načelo retroaktivne uporabe milejše kazni je torej del skupnih ustavnih tradicij držav članic.

69 Iz tega izhaja, da je to načelo treba šteti za del splošnih načel prava Skupnosti, ki jih mora nacionalni sodnik upoštevati, kadar uporablja nacionalno pravo, sprejeto za izvedbo prava Skupnosti, in še zlasti v tem primeru direktive o pravu družb.

Možnost sklicevanja na Prvo direktivo družb

70 Vseeno se zastavlja vprašanje, ali velja načelo retroaktivne uporabe milejše kazni, kadar je ta v nasprotju z drugimi predpisi prava Skupnosti.

71 Vendar o tem vprašanju za potrebe postopkov v glavni stvari ni treba razsoditi, saj je zadevno pravilo Skupnosti zajeto v direktivi, na katero so se sodni organi v okviru kazenskih postopkov sklicevali proti posamezniku.

72 Res je, da če bi predložitveni sodišči na podlagi odgovorov Sodišča sklepali, da nova člena 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika zaradi nekaterih njunih določb ne izpolnjujeta zahteve prava Skupnosti po ustreznosti sankcij, bi iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhajalo, da morata predložitveni sodišči po uradni dolžnosti odstopiti od uporabe navedenih novih členov, ne da bi predlagali ali čakali na njuno predhodno razveljavitev po zakonodajni poti ali po kakem drugem ustavnem postopku (glej zlasti sodbe z dne 9. marca 1978 v zadevi Simmenthal, 106/77, Recueil, str. 629, točki 21 in 24, z dne 4. junija 1992 v zadevi Debus, C-13/91 in C-113/91, Recueil, str. I-3617, točka 32, in z dne 22. oktobra 1998 v združenih zadevah IN. CO. GE'90 in drugi, C-10/97 do C-22/97, Recueil, str. I-6307, točka 20).

73 Vendar je Sodišče prav tako dosledno razsodilo, da direktiva sama po sebi ne more ustvariti obveznosti za posameznika in se zato nanjo kot tako ni mogoče sklicevati proti posamezniku (glej zlasti sodbo z dne 5. oktobra 2004 v združenih zadevah Pfeiffer in drugi, C-397/01 do C-403/01, ZOdl., str. I-8835, točka 108 in navedena sodna praksa).

74 V posebnih okoliščinah situacije, v kateri se organi države članice sklicujejo na direktivo proti posamezniku v okviru kazenskega postopka, je Sodišče pojasnilo, da direktiva sama po sebi in neodvisno od notranjega zakona države članice, sprejetega za njeno izvedbo, ne more vplivati na opredelitev ali poostritev kazenske odgovornosti tistih, ki kršijo njene določbe (glej zlasti sodbi z dne 8. oktobra 1987 v zadevi Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, Recueil, str. 3969, točka 13, in z dne 7. januarja 2004 v zadevi X, C-60/02, Recueil, str. I-651, točka 61 in navedena sodna praksa).

75 V tem primeru bi sklicevanje na člen 6 Prve direktive družb, zato da se preveri združljivost novih členov 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika s to določbo, lahko povzročilo, da se odstopi od uporabe sistema milejših kazni, predpisanih v teh členih.

76 Iz predložitvenih sklepov namreč izhaja, da če novih členov 2621 in 2622 italijanskega civilnega zakonika ne bi bilo mogoče uporabiti zato, ker nista v skladu z navedenim členom 6 Prve direktive družb, bi to lahko povzročilo, da bi se smela uporabiti očitno hujša kazenska sankcija, kot je ta, ki je bila določena v prejšnjem členu 2621 tega zakonika, ki je še veljal, ko so bila storjena dejanja, za katera je bil uveden pregon v postopkih v glavni stvari.

77 Taka posledica bi bila v nasprotju z omejitvami, ki izhajajo iz same narave katere koli direktive, ki prepoveduje, da bi direktiva lahko imela za posledico opredelitev ali poostritev kazenske odgovornosti obtožencev, kot to izhaja iz sodne prakse, navedene v točkah 73 in 74 te sodbe.

78 Ob upoštevanju vsega navedenega je na vprašanja za predhodno odločanje treba odgovoriti, da se v situaciji, kot je ta v postopkih v glavni stvari, javni organi države članice ne morejo sklicevati na Prvo direktivo družb proti obtožencem v okviru kazenskih postopkov, ker direktiva sama po sebi in neodvisno od notranjega zakona države članice, sprejetega za njeno izvedbo, ne more vplivati na opredelitev ali poostritev kazenske odgovornosti obtožencev.

Stroški

79 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

V situaciji, kot je sporna v zadevah v glavni stvari, se javni organi države članice ne morejo sklicevati na Prvo direktivo Sveta 68/151/EGS z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti, proti obtožencem v okviru kazenskih postopkov, ker direktiva sama po sebi in neodvisno od notranjega zakona države članice, sprejetega za njeno izvedbo, ne more vplivati na opredelitev ali poostritev odgovornosti obtožencev.

Podpisi